

Nr 324

Av herrar Nyberg och Elmstedt, om beställning av kanonbåtar.

(Lika lydande med motion nr 266 i Första kammaren)

1958 års försvarsbeslut innebar en kraftig beskärning av marinen med bl. a. avbeställning av två jagare och ett minfartyg som följd. Genom den av marinchefen utarbetade och av överbefälhavaren godtagna Marinplan 60 skapades ett underlag för marinens utveckling enligt delvis nya principer. Planens grundtanke var att slagkraften i de till sjöss verkande vapnen skulle fördelas på mindre enheter.

Det dröjde emellertid ända till 1963 innan den av riksdagen redan tidigare i princip accepterade övergången till en lätt flotta började omsättas i handling. Till grund för det då antagna försvarsbeslutet avseende budgetåren 1963/64—1966/67 låg överbefälhavarens utredningar 1962 samt försvarskommitténs överväganden samma år. Av utav försvarskommittén prövade och godkända objekt förelåg för marinens del bl. a. fortsatt anskaffning av torpedbåtar, u-båtar och minsvepare samt en för sjöförsvaret ny fartygstyp, kanonbåtar. Inom den för 1963 års försvarsbeslut aktuella perioden avsågs anskaffning av en första serie på åtta sådana enheter.

Av bilaga 6 till statsverkspropositionen och av gjorda uttalanden i remissdebatten framgår, att departementschefen ifrågasatt kanonbåtarnas s. k. stridsekonomiska värde och anser att fortsatt projektering och ytterligare överväganden bör ske innan riksdagen binder sig för den föreslagna anskaffningen.

Sedan 1962 års försvarskommitté prövat detta projekt har emellertid såvitt bekant inga nya taktiska eller strategiska faktorer tillkommit som nu kräver att 1963 års försvarsbeslut och dess genomförande omprövas. Utan att närmare gå in på den aktuella stridsekonomiska värderingen av kanonbåtarna finns det anledning att — med anknytning till den i riksdagsbeslutet angivna målsättningen för försvaret — understryka betydelsen av incidentberedskap i fred samt i krigstid vår förmåga till en effektiv neutralitetsvakt. Med hänsyn till våra långa kuster och vidsträckta territorialvatten kräver denna målsättning, att det i vårt försvar till sjöss ingår ett rimligt antal härför lämpade enheter. Av marinchefen med överbefälhavarens tillstyrkan föreslagna relativt små och icke alltför dyrbara kanonbåtar med viktiga uppgifter både inom invasions- och neutralitetsförsvaret synes därför vara en välmotiverad investering.

Kanonbåtarna har sedan de behandlades av 1962 års försvarskommitté stigit i pris med omkring 2 miljoner kronor till följd dels av den allmänna

kostnads- och löneutvecklingen och dels av vissa väsentliga förbättringar av båtarnas prestanda. Denna fördyring är beklaglig, men det bör samtidigt framhållas att den icke är av sådan storlek att den bör medföra en omprövning av anskaffningsfrågan. Fördyringen drabbar, vilket också omvittnats av departementschefen, materialobjekt inom alla försvarsgrenar.

Bland de skäl, som departementschefen anfört för att han icke i enlighet med marinförvaltningens äskande tagit upp kanonbåtarna, är »den allmänna restriktivitet i fråga om nya beställningsbemyndiganden som bör iakttas under de sista åren av försvarsbeslutets giltighetstid». För budgetåret 1965/66 begärs till materialbeställningar bemyndiganden på sammanlagt omkring 1 750 miljoner kronor. För den nu aktuella serien kanonbåtar erfordras ett totalbemyndigande på 91 miljoner kronor med ett betalningsutfall på i medeltal omkring 20 miljoner kronor per år. Man kan ställa sig frågande till att departementschefens restriktivitet inom en förhållandevis vid bemyndiganderam drabbat just detta objekt.

Olika meningar synes råda om tidsfaktorns betydelse när det gäller beställning av viss materiel till kanonbåtarna. Såvitt bekant ingår i enheter av detta slag materiel med flera års leveranstid, t. ex. kanoner och radar-materiel. Denna måste finnas framtagen när själva fartygen byggs för att ett ekonomiskt godtagbart byggnadsprogram skall kunna hållas. Att i avvaktan på ytterligare detaljutredningar uppskjuta sådana delbeställningar som erfordras för kanonbåtsprojektets tidtabellsenliga genomförande synes rimma illa med de på 1963 års försvarsbeslut grundade långsiktplanerna.

Det synes därför angeläget att kanonbåtsprogrammet genomförs så långt detta är möjligt inom den i nämnda riksdagsbeslut för marinen förutskickade kostnadsramen och att vederbörliga bemyndiganden lämnas i anslutning härtill.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte enligt myndigheternas förslag besluta om beställningsbemyndigande budgetåret 1965/66 för beställning av i 1963 års försvarsbeslut förutskickade kanonbåtar; eller därest ovanstående förslag icke skulle bifallas

att riksdagen måtte besluta om delbemyndigande för beställning av viss vapenmateriel med lång leveranstid så att försening av kanonbåtsprojektet undviks.

Stockholm den 27 januari 1965

Olaus Nyberg

Claes Elmstedt